



Flauw weer uit het oosten

**Analyse van Henk:** dat is een rare weerkaart deze keer. Ik hou het op een lauwe wapper uit het (zuid)oosten, maar veel wind is er niet. Ik kom tot die conclusie omdat ik het **L**aag boven Zuid-Duitsland als uitgangspunt neem en dan **L**inksom die isobaren volg. Dat Laag is ook al wat raar want het heeft TWEE warmefronten en geen koufront. Die fronten deren ons verder niet, daar mogen de Duitsers tegenaan kijken. Wij zitten in een warme zone, met mogelijk hoge bewolking in bedrukt blauw. Merk op: zuidoost is de onweershoek, dus attent blijven op "bloumkolen" in de lucht. Verder weer niet vergeten je zonnebrandolie mee te nemen want het is hoogzomer en de zon is een ploert.

**Het KNMI vindt er dit van:** *zaterdag overdag begint met vrij veel bewolking maar gaandeweg de dag komt er steeds meer ruimte voor de zon. Landinwaarts kunnen er stapelwolken ontstaan, alleen in het uiterste oosten en zuidoosten is een plaatselijke regen- of onweersbui mogelijk. De maximumtemperaturen variëren van 25°C langs de kust tot 31°C in het oosten. De wind draait geleidelijk naar een noordwestelijke richting en is zwak tot matig, in het noordwestelijk kustgebied vrij krachtig. (Bron: KNMI)*



# Vragen over het huiswerk

Lezen H7: lezen t/m 7.2.6 (oud dito)

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en welke onbelast?
2. De inspectie van een bepaalde bouwlaag in de molen leert je het meest over de conditie van de molen. Welke bouwlaag is dat?
3. Waar zit het waterhol en waar moet je bij controle van dat waterhol op letten?
4. Hoe kun je snel en makkelijk controleren of de kammen los zitten?
5. Wat is het gevaar van een krui-lijn ten opzichte van een krui-ketting?
6. Als de vang stoot (schokt) zie je dat aan het gevluht, dat schokt dan ook. Wat moet je bij het vangen doen om dat 'stoten' te voorkomen?
7. Hoeveel seconden mag het ongeveer duren voor de molen (die 90 endjes draait) tot stilstand is gekomen?
8. Wat doe je als de molen weliswaar tot stilstand komt, maar dat wel heel lang duurt?
9. Wat is de 'rechterwangregel'?
10. Een rare vraag (het is 30 graden vandaag) maar – stel het vriest dat het kraakt. De vijzel is vastgevroren. Je moet de molen een veldje kruien. Wat moet je nu doen?
11. **DZW** – bespreek in de groep wat je kunt / wilt zeggen van de molenaar die hier is afgebeeld.
12. Moet je (volgens het boek) het rechteronderhoektouw vastzetten voor je naar boven gaat of niet?
13. Hoe voorkom je dat je vingers knel komen te zitten bij het uitnemen van het steekbord?
14. Wat doe je als de molen in een vlaag niet te vangen is?
15. Wat zijn de gevaren van (harde) zeilslag?
16. **(H)** Op welke roede zwichten we als eerste?



# Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Lezen H7: lezen t/m 7.2.6 (oud dito)

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en welke onbelast?  
Met het beetje wind dat er is kan alles er wel voor. We mogen even niet malen omdat ze met de maalgang aan het metselen zijn, maar het zou ook niet gaan met "dei flauwe poeste wind".
2. De inspectie van een bepaalde bouwlaag in de molen leert je het meest over de conditie van de molen. Welke bouwlaag is dat?  
Het belangrijkste is de kapzolder. Kijk op de vloer of daar voorwerpen worden aangetroffen die daar niet horen: wiggen, onderdelen, houtsplinters, vuil etc. Die kunnen je op het spoor zetten van gebreken of defecte delen.
3. Waar zit het waterhol en waar moet je bij controle van dat waterhol op letten?  
Het waterhol is een groef in de bovenas die buiten de molen moet liggen. Het waterhol dient om aflopend (en dus in potentie naar binnen lopend) regenwater te stoppen. Als het waterhol niet buiten de molen ligt, drupt het water op de steenbalk.
4. Hoe kun je snel en makkelijk controleren of de kammen los zitten?  
Met je knokkels of met een houten hamertje op de bovenkant van de kammen tikken. Je hoort een ander geluid als de kam loszit.
5. Wat is het gevaar van een krui-lijn ten opzichte van een krui-ketting?  
Een kruilijn bestaat uit een kern met daaromheen gedraaide draden. De kern kan doorgeroest zijn terwijl je dat aan de buitenkant niet kunt zien. Bij een ketting is roest en doorroesten veel beter te zien.
6. Als de vang stoot (schokt) zie je dat aan het gevluht, dat schokt dan ook. Wat moet je bij het vangen doen om dat 'stoten' te voorkomen?  
Stoten is een teken dat de vang hapt omdat je te straf vangt. "Pompen remmen" - dus de vang even lichten, als het kan al voordat het stoten optreedt, en dan weer verder vangen.
7. Hoeveel seconden mag het ongeveer duren voor de molen (die 90 endjes draait) tot stilstand is gekomen?  
Ongeveer 20 a 30 seconden (dus ongeveer 10 omwentelingen).
8. Wat doe je als de molen weliswaar tot stilstand komt, maar dat wel heel lang duurt?  
Gaat het om een molen die lange tijd heeft stilgestaan dan kan loskomende roest van de hoep of voering daarvan de oorzaak zijn. Men brengt in dat geval de molen weer op gang en laat vervolgens de vang enige tijd (maar niet te lang!) slepen tegen het bovenwiel. In het uiterste geval kan men met wat scherp zand tussen vang en bovenwiel proberen de voering glad te schuren. Werkt dat nog niet, dan de vangbalk verzwaren, werkt dat ook niet dan is het tijd voor de molenmaker.



9. Wat is de 'rechterwangregel'?

Als de molenaar, staande bij het kruirad, de wind voelt op zijn rechterwang moet hij rechtsom kruien, ofwel: ruimend kruien. Een andere interpretatie lees je ook wel: als de molenaar de molen goed op de wind heeft staan voelt hij bij de staart nog net wat wind op de rechterwang. Dat laatste omdat je molens meestal ietsje krimpand op de wind zet (maximaal rendement).

10. Een rare vraag (het is 30 graden vandaag) maar – stel het vriest dat het kraakt. De vijzel is vastgevroren. Je moet de molen een veldje kruien. Wat moet je nu doen?

Je moet de molen dan uit het werk zetten.

11. **DZW** – bespreek in de groep wat je kunt / wilt zeggen van de molenaar die hier is afgebeeld.

Hoewel discussie hierover goed en nuttig is, is er één ding dat als een paal boven water staat: **dit mag je als vrijwillig molenaar nooit doen**. De zeilarm kan rot zijn, je hele gewicht rust op één heklat en als je valt dan overleef je dat vrijwel zeker niet. Dit mag er wel mooi heroïsch uitzien, maar het is totaal onverantwoord.

12. Moet je (volgens het boek) het rechteronderhoektouw vastzetten voor je naar boven gaat of niet?

Volgens het boek niet. "Wanneer de molenaar weer beneden is trekt hij het rechteronderhoektouw strak om de onderste heklat" en maakt het vast.

13. Hoe voorkom je dat je vingers knel komen te zitten bij het uitnemen van het steekbord?

Je zet je voet onder het steekbord en houdt met de wreef van je voet het steekbord tegen terwijl je aan de bordveer trekt.

14. Wat doe je als de molen in een vlaag niet te vangen is?

Komt het door een windvlaag, dan kun je de vang weer lichten en wachten op een 'zaam' (even wegvallende wind). Zo'n vlaag duurt meestal hoogstens een minuut en in een zaam lukt het vangen dan vaak wel. Lukt het ondanks de zaam nog steeds niet dan licht je de vang en krooit de molen uit de wind wind (vangen met de staart).

15. Wat zijn de gevaren van (harde) zeilslag?

Als het zeil met harde klappen op het gevlucht slaat slijt het zeil. Verder kan een heklat los komen te zitten in de roede of breken, met name in oude (slechte) gevluchten.

16. **(H)** Op welke roede zwichten we als eerste?

Op alle roeden even veel, behalve als we een zwakke roede hebben, dan op die roede als eerste. Hou de verschillen dan toch zo klein mogelijk (halve/ lange halve etc.) en zwicht op de zwakste roede. Zijn beide roeden even sterk dan op de buitenroede als eerste.

